

увага викладачем приділяється конспектуванню, анотуванню, написанню рефератів на задану викладачем тему.

Етапний контроль проходить у формі проміжного модульного контролю (ПМК), під час якого здійснюється перевірка знань за період вивчення кількох тем або розділів курсу.

Підсумковий контроль у кінці навчального курсу проводиться у формі екзамену або заліку. Саме на заліку чи на іспиті студент показує той рівень знань з навчальної дисципліни, якого він досяг за весь час її вивчення.

При цьому дехто з викладачів надає перевагу саме підсумковому контролю, іноді занижуючи результати ПМК. Друга частина педагогів більше уваги (і щедрості) проявляє в оцінці поточного контролю, перетворюючи іспит або залік на формалізацію заздалегідь отриманої оцінки студентом (або для відзнаки кращих студентів). На наш погляд, слід шукати «золоту середину» в цьому питанні. Також важливо, щоб в університеті застосовувався в більшій мірі уніфікований підхід до контролю, інакше це може дезорієнтувати, «розхолоджувати» студентів, які навіть відверто поділяють викладачів на «ліберальних» та «вимогливих».

Важливим фактором при проведенні різних форм контролю є підготовка необхідних для здійснення цього контролю матеріалів, а також вироблення за рейтинговою системою об'єктивних критеріїв оцінювання знань студентів, що має велике виховне значення. Підвищення ролі будь-якого виду контролю вимагає від викладача застосовувати єдиний, прозорий, неупереджений підхід, що не тільки зрозумілий для студента, але орієнтує його на наполегливу роботу протягом семестру.

*А. Ю. Брегеда, д-р філософії,
зав. кафедри політології та соціології*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ

Розвиток сучасної моделі освіти зорієнтований на створення умов для розвитку творчої високоосвіченої особистості, яка спроможна не тільки самостійно мислити, але й постійно нарощувати отримані знання, бачити перспективи свого подальшого розвитку. Як засвідчує педагогічний досвід, основні складові компетен-

тності індивіда формуються та вдосконалюються тільки в процесі навчання та самостійної роботи.

У сучасних умовах освітній процес повинен бути максимально спрямованим на індивідуальний підхід до особистості, яка навчається. Надзвичайно важлива роль у вирішенні цього питання належить системі дистанційного навчання. Сьогодні дистанційне навчання здобуває дедалі більшу популярність в Україні завдяки своїм перевагам у порівнянні з традиційним навчанням:

— студенти менше часу проводять на сесіях у навчальному закладі, а, отже, працівники, які є студентами, коротший час перебувають не на своєму робочому місці;

— ефективніше використовуються кошти, що передбачені для підготовки кадрів (не на відрядження, наприклад, а на створення консультаційних центрів);

— економляться кошти із сімейного бюджету за рахунок обмеження часу перебування на сесії і зменшення кількості сесій;

— програми дистанційного навчання є значно гнучкішими, ніж програми заочного навчання, що дає змогу краще пристосуватися до змін, які постійно відбуваються у суспільстві та державі;

— окрім того на основі навчальної програми є можливість розробити індивідуальний план навчання, спеціально пристосований до рівня підготовки того чи іншого студента, який до того ж можна корегувати;

— студенти мають змогу вчитися у зручний для себе час, у зручному місці й у зручному темпі;

— студенти вже не є пасивними слухачами підготовлених викладачами лекцій, а мають змогу незрозумілий і складний матеріал освоїти на індивідуальних консультаціях;

— у студента виховується самодисципліна, адже тепер лише від нього залежать його успіхи в навчанні;

— у студента є можливість доступу до необмеженої кількості навчальної літератури через використання комп'ютерних мереж.

Звичайно, ця форма навчання має і свої недоліки. Так, якщо особистісні якості студента не відзначаються достатнім рівнем мотивації, то результат у разі дистанційного навчання буде незначним. Але дедалі більшого значення в суспільстві набуває ринкова свідомість, яка в умовах конкуренції спонукає не лише отримати диплом, а й здобути знання.

Впровадження дистанційної освіти студентів нерозривно пов'язане з таким питанням, як професійна компетентність викладача. Педагогічна практика засвідчує, що лише той викладач, який во-

лодіє високим рівнем педагогіко-психологічної підготовки, використовує активні методи навчання (проблемні лекції, практичні та психологічні тренінги, ділові та рольові ігри, дискусії, кейс-методи), широко застосовує комунікативні технології (володіє прийомами встановлювати контроль зі студентами, постійно продукує позитивне ставлення до студентів тощо) здатний на високому науковому та навчально-методичному рівнях організувати навчальний процес дистанційної форми навчання.

Слід також зазначити, що недостатній рівень комп'ютеризації і обмежена платоспроможність потенційних учасників дистанційного навчання визначають те, що в теперішніх умовах основною формою інформаційного забезпечення будь-якої дисципліни, у тому числі політології і соціології, є паперові носії. Але у перспективі для забезпечення ефективного спілкування між викладачами та студентам є доцільним створення пакету навчальних матеріалів на аудіо- і відео-записах, а також використання комп'ютерних мереж та Інтернету.

*І. В. Брикова, асист.,
кафедра міжнародної економіки*

УНІВЕРСИТЕТИ ЯК КЛЮЧОВІ АКТОРИ РЕГІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ

В умовах становлення економіки знань інноваційна активність характеризується високим рівнем географічної концентрації, що принципово змінює статус окремих національних регіонів, міст та локалітетів на міжнародному ринку високотехнологічної продукції, перетворюючи їх на вузлові точки глобальної інноваційної мережі. Саме в даному контексті стратегічного значення набуває формування регіональної інноваційної системи (РІС) як необхідної передумови підвищення інноваційної спроможності та, відповідно, міжнародної конкурентоспроможності регіону. У загальному випадку РІС — це високорозвинена інституційна інфраструктура, яка забезпечує безперервність та динамічність інноваційної діяльності в межах виробничої системи регіону. РІС виникає внаслідок постійної взаємодії двох підсистем у процесі інтерактивного навчання, а саме: регіональної виробничої структури (підсистеми використання знань), що охоплює сукупність